

Com cada matí, igual que ho havia fet sempre, des de feia tants i tants anys, el *Voltes* em vingué a desvetllar. La nit encara era espessa, calenta, inalterada. Tot just s'intuïa, a través de la finestra del tot esbatanada, un tel de claror, llunyà i difús, que semblava indicar que el dia començava a desenteranyinar-se, mar enllà.

Fregant-me els ulls, vaig començar a llevar-me, tot agraint-li el seu ajut, amb un gest confús i desmanyotat. Un gest fet d'habitud, de repetició i de confiança. Un gest que havia esdevingut nostre i només nostre, després de tants d'any d'intercanviar-lo, jorn a jorn, quan tot just la lluna i els estels difuminats ens feien companyia.

Com tots els meus companys de la *Valenta*, sabia que sense ell, sense que ens despertés el *Voltes*, el sereno —l'agutzil, l'escombriaire i vés tu a saber quantes feines i oficis més li encarregava el batlle...!— sovint no hauríem pogut sortir a treballar. Cansats, retuts, sense forces, quèiem cada nit damunt el llit, tal i com anàvem, a mig vestir o vestits del tot, i ens adormíem de cop. Com deia la meu mare, fins i tot abans que els nostres cossos vençuts toquessin el matalàs...

La mar, la mar, la nostra mar, eterna amiga, la deessa esquerra i acollidora alhora, vertadera patrona dels mariners i pescadors, ens protegia i ens ho dava tot. Malgrat la seva exigència i la seva duresa, era molt generosa. Li érem fidels i ella vetllava per nosaltres: mai, ni en les èpoques més fosques i desesperades, quan la misèria, les epidèmies o la manca d'aigua ens escanyava, va deixar-nos de la seva mà. Era la nostra llar infinita, que ens acollia quan tot trontollava. Sabíem que hi podíem confiar i hi podríem seguir confiant sempre...

Això sí, l'experiència del més antics ens havia ensenyat a respectar-la, a mostrar-li una gran estimació —una estimació sovint propera a la veneració...—, a oferir-li com a torna el nostre esforç. Si ens esforçàvem, si no dubtàvem en senyorejar-la dia rere dia, hores i més hores, acarasant-la amb els ventres i les proes de les nostres embarcacions, si li concedíem fins el darrer bri d'energia que ens quedava, quan els nostres braços començaven ja a rendir-se i a vinclar-se, ella —la mar eterna i misteriosa— ens compensava,

amb escriu: les nostres xarxes ferides i apedaçades recollien amb l'abundància necessària els seus múltiples presents.

Per contra, si romancejàvem, si preteníem servir-nos-en més que no pas que servir-la, ens mostrava tot d'una la seva aura divina i inaccessible, despòtica i irascible. Les nostres xarxes afamades només recollien buidor, aigua i deixalles, desconsol i desesperació. Feixugues com mai, s'estripaven en mil pedaços i retornaven a coberta buides, ofegades en impotència. Tornàvem llavors a casa desolats, amb les mans i els cors buits. I havíem de viure altra vegada de fiat, com ho havíem fet sempre els dies d'hivern que no podíem pas sortir en mar.

I no tan sols l'aliment que ens calia, també podia negar-nos la vida. Quants, d'aquells que creien que la pesca no era més que una manera de passar l'estona, un joc d'atzar sense seny ni sentit, van marxar un matí per a no tornar!

En els nostres temps, això *dingú* no ho podia saber millor que la tripulació del Normeu. Amics de la gresca i la beguda, la ballaruga, les dones i les festes, sortien quan el sol ja s'havia llevat i les altres tranyines ja feia hores que feinejaven. En ocasions, si s'hi esforçaven prou, mig omplien les caixes que duien. Però normalment tornaven amb les xarxes ben buides, barallats els uns amb els altres, enfurismats i llançant malediccions contra el cel i la mar. Acusant la mar d'avora i de miserable.

Llavors l'emprenien amb els que tornàvem amb les caixes plenes, a vessar en alguns casos. Ens recriminaven asprament, i ens reclamaven un gest de solidaritat, cap a ells, que no havien tingut la nostra sort. Ja que l'esquerpa mar s'havia entossudit en no agraciari-los, per què no els ajudàvem nosaltres? Que no eren fills de Déu, ells també? Que no patien i sofrien com nosaltres, endinsant-se a la mar cada dia?

Les primeres vegades, creguérem els seus planys i compartirem amb ells la pesca amb que la mar i el nostre treball ens havien obsequiat. Com podíem negar-nos a tractar de suavitzar la seva pobra desventura, si la majoria d'ells havien estat els nostres companys de jocs i d'estudi i no podíem abandonar-los.

Com podíem permetre que els seus fills passessin fam només perquè els seus pares s'embarcaven en un bot equivocat?

Al principi, només al principi... Al principi deixàvem que les seves llàgrimes, les seves lamentacions i la seva permanent i injusta dissort ens commoguéssin.

En anar passant el temps, la nostra bona fe inicial va anar-se convertint en indignació. Gairebé en motiu de batusses. Cada nit, quan els meus companys i jo marxàvem del Cafè del Pinxo i ells s'hi quedaven, rient i desvariejant, els recordàvem que havien de matinar.

Els, embriacs d'alcohol i satisfacció, ens feien burla, posant-se el dit gros a la boca, xumant-lo amb força, com si fossin nens acabats de néixer, i dient-nos:

«Au, criaturetes, aneu a casa a prendre el biberó de la mameta i sigueu bons, que ja és tard i sinó vindrà

l'home del sac i se us emportarà, què la nit és només per als homes, no pas per a les nenetes!».

Reien, reien i reien, els beneïts. I convidaven els presents a afegir-s'hi. Sense èxit, cap dels vells mariners i pescadors que havien convertit *El Pinxo* en la seva Llar de pescadors —en no haver previst l'ajuntament cedir-los un lloc per a que poguessin reunir-se plegats — no els seguia la beta. Mai no se'ls hauria acudit.

A l'inrevés, es miraven els uns als altres, negant amb el cap, decebut. *Dingú* com ells podia ser més conscient de la imprudència d'aquells joves, que pretenien ser més llestos que l'oceà, reptant-lo imprudentment i creient que podrien sortir-se amb la seva!

Bregats en mil batalles, vells llops de mar amb els rostres i els dits clivellats, sabien que la mar ens tornava allò que nosaltres li donàvem.

Però encara sabien millor —per haver-ho tastat en carn pròpia o en la dels que navegaven amb ells— que era tan generosa com exigent; que si bé sempre havia estat, era i seria formidable com a amiga, ho seria molt més com a enemiga. Si s'enfadava —si es botia, com en diem a Calesca— si pel que fos li feia la impressió que se la volien rifar o aprofitar-se'n, esdevenia el monstre més cruel i despietat que poguéssim imaginar-se.

Quants dels seus companys llops de mar bregats en mil i una tempestes, havien estat engolits per la mar? Quants havien deixat una partida d'escacs o de dames a mig acabar, confiant que l'enllestirien l'endemà? Un endemà que ja mai més no arribaria. El seu nombre fóra incomptable...

Per això, la nostra tripulació mai no ronsejava ni allargava els vespres. Conscients que no érem més que la darrera baula —per a dir-ho en paraules del meu pare— d'una llarga nissaga de mariners i pescadors que havien forjat el caràcter del nostre poble.

Per això demanàvem al *Voltes* que ens vingués a desvetllar, cada nit que el cel anunciés calma. Per això la *Valenta* mai no mandrejava i ens fèiem a la mar quan la llum del dia tot just s'intuïa. Perquè ens sentíem hereus dels temps antics i volíem que la mar fos i seguís sent la nostra més cordial i venturosa amiga!